

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 30.09.2004
COM(2004)620 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**για την εφαρμογή της σύστασης 98/561/ΕΚ του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1998
για την ευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας στην
τριτοβάθμια εκπαίδευση**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 24 Σεπτεμβρίου 1998 το Συμβούλιο υπουργών ενέκρινε τη σύσταση για την ευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση¹. Η σύσταση καλεί τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν και να δημιουργήσουν συστήματα διασφάλισης της ποιότητας καθώς και να ενθαρρύνουν τη συνεργασία και την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των αρμόδιων αρχών. Καλεί επίσης την Επιτροπή να προωθήσει αυτού του είδους τη συνεργασία και να υποβάλλει εκθέσεις για την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της σύστασης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Η σύσταση του Συμβουλίου του 1998 αποτελεί σε μεγάλο βαθμό τον καρπό του ευρωπαϊκού πιλοτικού σχεδίου που οργάνωσε η Επιτροπή τη δεκαετία του 1990. Με τη σύσταση τέθηκαν τα θεμέλια για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού δικτύου για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ENQA) και για τη συνεχή αύξηση των μελών του.

Δύο πολιτικές εξελίξεις έδωσαν νέα ώθηση στον τομέα της ποιότητας: η διαδικασία της Μπολόνιας και η στρατηγική της Λισσαβώνας. Πιο πρόσφατα η σημασία της διασφάλισης της ποιότητας υπογραμμίστηκε στην κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής, η οποία υποβλήθηκε το Μάρτιο του 2004 σχετικά με την υλοποίηση του λεπτομερούς προγράμματος των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στη Ευρώπη². Ένα αυστηρό και διαφανές σύστημα για τη διασφάλιση της ποιότητας είναι επίσης ένα αναγκαίο συστατικό του «Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων», υπέρ του οποίου δεσμεύτηκαν οι υπουργοί στο πλαίσιο τόσο της διαδικασίας της Μπολόνιας όσο και της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Η παρούσα έκθεση αποτελείται από δύο μέρη. Μέρος πρώτο: δημιουργία συστημάτων για τη διασφάλιση της ποιότητας στα κράτη μέλη και μέρος δεύτερο: δραστηριότητες συνεργασίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η έκθεση περιλαμβάνει επίσης την «Εντολή του Βερολίνου» που δόθηκε στο ευρωπαϊκό δίκτυο για τη διασφάλιση της ποιότητας ENQA από τους υπουργούς των κρατών που έχουν υπογράψει τη διαδικασία της Μπολόνιας. Παρατίθεται μια επισκόπηση των οργανισμών στο παράρτημα.

2. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Σύνοψη

Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη και άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν δημιουργήσει ή πρόκειται να δημιουργήσουν συστήματα για τη διασφάλιση της ποιότητας. Οι εμπειρίες ποικίλλουν όσον αφορά τη διάρκεια και την ένταση όμως όλα τα κράτη θεωρούν τη διασφάλιση της ποιότητας

¹ Σύσταση του Συμβουλίου της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 1998 για την ευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (98/561/EK) ΕΕ L 270 της 07.10.1998, σ. 56. Πρβλ παράρτημα 1

² «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010»: επείγουσα ανάγκη μεταρρυθμίσεων για να πετύχει η στρατηγική της Λισσαβώνας. http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/jir_council_final.pdf

ως βασικό στοιχείο των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα υπάρχοντα συστήματα λειτουργούν σύμφωνα με τις γραμμές που έχουν οριστεί στη σύσταση του Συμβουλίου του 1998.

2.1. Η δημιουργία των οργανισμών

Η σύσταση καλεί τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν και, εάν χρειαστεί να δημιουργήσουν διαφανή συστήματα διασφάλισης της ποιότητας. Η απάντηση των περισσότερων κρατών μελών ήταν η δημιουργία ενός ή και περισσότερων οργανισμών διασφάλισης της ποιότητας, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας μέσω της εξωτερικής αξιολόγησης. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν ενθαρρυνθεί να δημιουργήσουν τους δικούς τους εσωτερικούς μηχανισμούς διασφάλισης της ποιότητας, ιδίως με στόχο τη δημιουργία μιας βάσης για την εξωτερική αξιολόγηση.

Τα χαρακτηριστικά του εθνικού συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επηρεάζουν το ιδιοκτησιακό καθεστώς, το πεδίο και το επίκεντρο των οργανισμών και των δραστηριοτήτων τους. Εξ ου και η ύπαρξη διαφορετικών μοντέλων. Ορισμένες χώρες επέλεξαν ένα «μοντέλο με σχήμα αστέρα» με έναν κεντρικό οργανισμό διαπίστευσης ο οποίος επιβλέπει μια σειρά περισσότερων ειδικών οργανισμών αξιολόγησης ή διαπίστευσης. Άλλες χώρες έχουν έναν ενιαίο οργανισμό ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση της ποιότητας ή τη διαπίστευση.

Στη σύσταση του Συμβουλίου αναφέρεται ότι η αυτονομία και/ή ανεξαρτησία, ανάλογα με τις οικείες δομές κάθε κράτους μέλους, του οργανισμού διασφάλισης της ποιότητας (όσον αφορά την επιλογή των διαδικασιών και των μεθόδων) θα μπορούσε να συμβάλει στην αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αξιολόγησης της ποιότητας και στην αποδοχή των αποτελεσμάτων τους. Από την άλλη πλευρά αναγνωρίζεται γενικώς ότι οι οργανισμοί πρέπει να λειτουργούν σε στενή συνεργασία με τον ακαδημαϊκό κόσμο και να λαμβάνουν υπόψη δεόντως τις ανάγκες της κοινωνίας, των δημόσιων και ιδιωτικών χορηγών, των φοιτητών, των γονιών και της αγοράς εργασίας.

Εκτός από τους εθνικούς ή τους περιφερειακούς οργανισμούς, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός οργανισμών επαγγελματικής διαπίστευσης (π.χ. για μηχανικούς, ιατρούς, λογιστές). Η ύπαρξή τους προηγείται χρονικά κατά πολύ της σύστασης του Συμβουλίου και ο τρόπος λειτουργίας τους δεν επηρεάζεται από αυτή. Ωστόσο, υπάρχουν ομοιότητες και συνέργιες που αξίζει να εξεταστούν. Αυτό ισχύει επίσης και για τους διεθνείς οργανισμούς διαπίστευσης ή φορείς όπως ο ευρωπαϊκός EQUIS (σπουδές επιχειρήσεων) και οι αμερικανικοί οργανισμοί AACSB (σπουδές επιχειρήσεων) και ABET (διαπίστευση για τους μηχανικούς στις Ηνωμένες Πολιτείες και συνδρομή στην ανάπτυξη συστημάτων διαπίστευσης σε άλλες χώρες).

2.2. Τύποι αξιολόγησης

Διακρίνουμε 8 τύπους αξιολόγησης ή διαπίστευσης: αξιολόγηση των θεμάτων, αξιολόγηση του προγράμματος, αξιολόγηση του ιδρύματος, διαπίστευση του προγράμματος, διαπίστευση του ιδρύματος, έλεγχος του ιδρύματος (των εσωτερικών μηχανισμών διασφάλισης της ποιότητας), συγκριτική αξιολόγηση των θεμάτων και του προγράμματος. Το πιο συνηθισμένο παραμένει η αξιολόγηση του προγράμματος· ακολουθεί κατά πόδας η διαπίστευση του προγράμματος, ενώ ο έλεγχος του ιδρύματος είναι το τρίτο στη σειρά δημοφιλέστερο είδος. Πιο πρόσφατο είναι το ενδιαφέρον στη συγκριτική αξιολόγηση του προγράμματος ή των θεμάτων, αναζητώντας τη βέλτιστη πρακτική σε ένα δεδομένο πεδίο. Υπάρχει μια σαφής τάση για μια μεγαλύτερη ποικιλία στα είδη αξιολόγησης και οι περισσότεροι οργανισμοί χρησιμοποιούν περισσότερα από ένα είδος αξιολόγησης σε τακτική βάση.

2.3. Κριτήρια και μεθοδολογίες

Το Συμβούλιο συνέστησε τα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας να βασίζονται στα χαρακτηριστικά τα οποία καταγράφονται στο παράρτημα της σύστασης. Στο σύνολό τους, οι οργανισμοί εργάζονται σύμφωνα με αυτά τα χαρακτηριστικά, αν και η εφαρμογή τους ενδέχεται να διαφέρει ανάλογα με το εθνικό ή θεσμικό πλαίσιο. Μια σύντομη ανάλυση της εφαρμογής τους είναι η εξής:

Κριτήρια

Η σύσταση συνδέει άμεσα τα κριτήρια διασφάλισης της ποιότητας με τους στόχους που έχουν τεθεί για κάθε ίδρυμα όσον αφορά τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας. Η έρευνα ENQA³ δείχνει ότι υπάρχει μια σαφής μετάβαση από την αξιολόγηση με βάση τους στόχους που έχει θέσει το ίδρυμα, στη χρήση αντικειμενικότερων εξωτερικών κριτηρίων και προτύπων στη διαδικασία αξιολόγησης και διαπίστευσης. Αυτά ενδέχεται να είναι ελάχιστα πρότυπα, μέσα πρότυπα ή περισσότερο απαιτητικά, υψηλά πρότυπα, που αποσκοπούν στην αναγνώριση της εξαιρετικής ποιότητας.

Αυτοαξιολόγηση από τα ιδρύματα

Η αυτοαξιολόγηση είναι απαίτηση των περισσότερων σχημάτων αξιολόγησης και διαπίστευσης. Η ομάδα της αυτοαξιολόγησης αποτελείται στις περισσότερες περιπτώσεις από τα διοικητικά στελέχη και το διδακτικό προσωπικό. Σπάνια συμμετέχουν οι φοιτητές. Η συμμετοχή του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών ποικίλλει.

Επιτόπιες επισκέψεις από ομάδα εμπειρογνομόνων

Οι επιτόπιες επισκέψεις είναι ένα σταθερό στοιχείο της διαδικασίας αξιολόγησης. Οι επισκέψεις αποτελούνται από συνεδριάσεις και συνεντεύξεις, συχνά περιλαμβάνουν επίσκεψη στις εγκαταστάσεις, συνάντηση με τα ανώτατα διοικητικά στελέχη και την εξέταση αποδεικτικών στοιχείων.

Σύνθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων

Όλοι οι οργανισμοί χρησιμοποιούν εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και πολύ συχνά διεθνείς εμπειρογνώμονες περιλαμβάνονται στην ομάδα των εμπειρογνομόνων, ιδίως στις περιπτώσεις γειτονικών χωρών που έχουν την ίδια γλώσσα. Οι εμπειρογνώμονες από τον κόσμο της απασχόλησης χρησιμοποιούνται κάτω από το 50% των περιπτώσεων, οι επαγγελματικοί σύλλογοι, οι φοιτητές και οι απόφοιτοι ακόμη λιγότερο. Η συμμετοχή αλλοδαπών στους φορείς διοίκησης των οργανισμών δεν συνηθίζεται ιδιαίτερα, ωστόσο κερδίζει έδαφος.

Υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση

Οι εκθέσεις δημοσιεύονται στις περισσότερες αλλά όχι σε όλες τις περιπτώσεις αξιολόγησης και διαπίστευσης. Αποτελεί κοινή πρακτική να ζητείται η γνώμη των ιδρυμάτων που αξιολογούνται, πριν από τη δημοσίευση των εκθέσεων. Στα τρία τέταρτα των περιπτώσεων, τα ιδρύματα είναι υπεύθυνα για την παρακολούθηση των συστάσεων· στο 50% των περιπτώσεων μοιράζονται την ευθύνη αυτή με τους οργανισμούς και την κυβέρνηση.

³ Βλέπε υποσημείωση 9

3. ΜΕΡΟΣ ΔΥΟ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Περίληψη:

Οι περισσότερες χώρες συνεργάζονται, σε διαφορετικό βαθμό σε διμερές, πολυμερές, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά τη διασφάλιση της ποιότητας και τη διαπίστευση. Αυτές οι διακρατικές πρωτοβουλίες έχουν παρόμοιους στόχους: τον προσδιορισμό συγκρίσιμων κριτηρίων και μεθοδολογιών και την εδραίωση της καλής λειτουργίας των ποιοτικών οργανισμών ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη διαφάνεια και, εν τέλει, να αναγνωριστούν αμοιβαία τα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας και οι αξιολογήσεις.

3.1. Διμερής και περιφερειακή συνεργασία

Οι κυβερνήσεις του Βελγίου (Φλάνδρα) και των Κάτω Χωρών έχουν αποφασίσει να εντάξουν τις δραστηριότητες διασφάλισης της ποιότητας σε ένα κοινό σύστημα διαπίστευσης. Οι οργανισμοί για την διασφάλιση της ποιότητας και οι αρχές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από 12 χώρες⁴ αποφάσισαν να συμμετέχουν στην «κοινή πρωτοβουλία για την ποιότητα»· πρόκειται για ένα άτυπο δίκτυο συνεργασίας για θέματα διασφάλισης της ποιότητας και διαπίστευσης προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων στην Ευρώπη. 13 οργανισμοί από 8 χώρες⁵ αποφάσισαν να ιδρύσουν την Ευρωπαϊκή Κοινοπραξία για τη Διαπίστευση (ΕΚΔ) που επικεντρώνεται στην πτυχή της διαπίστευσης της διαδικασίας διασφάλισης της ποιότητας και στοχεύει στην αμοιβαία αναγνώριση των αντίστοιχων συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας και των εκτιμήσεων έως το 2007. Το δίκτυο των οργανισμών διασφάλισης της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (δίκτυο ΔΚΕ) αριθμεί 18 μέλη⁶ και οι οργανισμοί διασφάλισης της ποιότητας από τις 5 σκανδιναβικές χώρες⁷ αποφάσισαν το 2003 να τυποποιήσουν τη συνεργασία τους με το σκανδιναβικό δίκτυο διασφάλισης της ποιότητας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Όλες οι προαναφερόμενες ομάδες αφορούν οργανισμούς που είναι μέλη του ευρέως ευρωπαϊκού δικτύου για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ENQA).

3.2. Το ευρωπαϊκό δίκτυο για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ENQA)

Το ENQA δημιουργήθηκε ως άμεσο αποτέλεσμα της σύστασης του Συμβουλίου του 1998 και συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί τόσο ως το πλέον συγκεκριμένο αποτέλεσμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και ως εφελκυστικό και βασικός παράγοντας για τις μελλοντικές εξελίξεις. Η γενική συνέλευση του ENQA τον Ιούνιο του 2004 αποφάσισε να επεκτείνει το δίκτυο σε οργανισμούς από τις 40 χώρες που έχουν υπογράψει τη διαδικασία της Μπολόνιας και να εισαγάγει μεταρρυθμίσεις που ήταν αναγκαίες για το δίκτυο ENQA, ώστε να εκπληρώσει το μελλοντικό καθήκον του που είναι η παροχή υπηρεσιών στα μέλη του και η προσπάθεια για την επίτευξη της αμοιβαίας αναγνώρισης των συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας στην Ευρώπη.

⁴ Αυστρία, Βέλγιο (Φλάνδρα), Δανία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο

⁵ Αυστρία, Βέλγιο (Φλάνδρα), Γερμανία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ισπανία, Ελβετία

⁶ Από Αυστρία, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Κροατία, Εσθονία, Γερμανία (Βαυαρία), Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μακεδονία, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Σλοβακία, Σλοβενία

⁷ Δανία, Φιλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία και Σουηδία

Το ENQA έχει δεσμευθεί να συνεργάζεται στενά με τα δίκτυα αξιολόγησης των προσόντων ENIC και NARIC ώστε να εξερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο η καλύτερη ενημέρωση για την ποιότητα μπορεί να επιταχύνει την αναγνώριση των διπλωμάτων και των περιόδων σπουδών, ιδιαίτερα όσον αφορά τη διακρατική εκπαίδευση. Το ENQA σχεδιάζει να διευκολύνει, μέσω των μελών του, τις διακρατικές αξιολογήσεις, ιδίως τη διακρατική αξιολόγηση των από κοινού χορηγηθέντων πτυχίων και των διπλών πτυχίων.

3.3. Δίκτυα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η σύσταση του Συμβουλίου ζητά τη στήριξη των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου να συνεργαστούν στον τομέα της διασφάλισης της ποιότητας σε διακρατική βάση. Έχουν ληφθεί πολλές πρωτοβουλίες σε αυτό το πλαίσιο ή έχουν αποκτήσει νέα ώθηση, χάρη στην ανακοίνωση και την πίεση που έχει ασκηθεί από τη διαδικασία της Μπολόνιας.

Η Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (EUA) έχει θέσει σε λειτουργία ένα διακρατικό πρόγραμμα αξιολόγησης των ιδρυμάτων, το οποίο αποσκοπεί να βοηθήσει τα μέλη του ώστε να εξασφαλίσουν ότι το ίδρυμα στο σύνολό του λαμβάνει την ευθύνη για τη συνεχή διασφάλιση της ποιότητας και τη βελτίωσή της. Η EUA έχει επίσης δεσμευθεί στο πλαίσιο του σχεδίου «καλλιέργεια της ποιότητας» που λαμβάνει τη στήριξη της Επιτροπής, στο οποίο ομάδες πανεπιστημίων αλληλοϋποστηρίζονται, ώστε να εισαγάγουν εσωτερικούς μηχανισμούς διασφάλισης της ποιότητας, να βελτιώσουν τα επίπεδα της ποιότητάς τους και να προετοιμαστούν καλύτερα για τις εξωτερικές αξιολογήσεις.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το διεθνές δίκτυο για τους οργανισμούς διασφάλισης της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση INQAAHE εργάζεται για την εκπόνηση ενός οδηγού ορθής πρακτικής των οργανισμών και η διεθνής ένωση των προέδρων πανεπιστημίων (IAUP) εξετάζει τη βιωσιμότητα ενός «παγκόσμιου μητρώου ποιότητας» για τους οργανισμούς διασφάλισης της ποιότητας.

3.4. Συμβούλιο της Ευρώπης

Σύμφωνα με τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης και της UNESCO για την αναγνώριση των προσόντων όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην περιοχή της Ευρώπης⁸, κάθε χώρα αναγνωρίζει τα προσόντα ως παρόμοια με τα αντίστοιχα προσόντα του δικού της συστήματος, εκτός εάν υφίστανται ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των δικών της προσόντων και των προσόντων για τα οποία ζητείται η αναγνώριση. Ανάμεσα σ' αυτές τις ουσιαστικές διαφορές ενδέχεται να περιλαμβάνεται η ποιότητα της εκπαίδευσης και της εκμάθησης. Εξ ου και η σημασία της πρόσφατης στενής συνεργασίας μεταξύ των εμπειρογνομόνων στη διασφάλιση της ποιότητας (δίκτυο ENQA) και των εμπειρογνομόνων στην αξιολόγηση των προσόντων (δίκτυο NARIC της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δίκτυο εταίρων ENIC του Συμβουλίου της Ευρώπης και της UNESCO-CEPES).

3.5. ΟΟΣΑ και UNESCO

Ο ΟΟΣΑ και η UNESCO συνεργάζονται για την ανάπτυξη μη δεσμευτικών κατευθυντηρίων γραμμών για την προστασία των καταναλωτών στη διασυνοριακή τριτοβάθμια εκπαίδευση, δίνοντας μεγάλη έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας. Η UNESCO έχει δημιουργήσει ένα Παγκόσμιο Φόρουμ για τη διασφάλιση της ποιότητας, τη διαπίστευση και την αναγνώριση, βασιζόμενη σε υπάρχοντα περιφερειακά δίκτυα και συμβάσεις για την αναγνώριση των

⁸ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=165&CM=8&DF=10/02/04&CL=ENG>

διπλωμάτων. Στην Ευρώπη η UNESCO-CEPES διεξάγει ένα πρόγραμμα συλλογής δεικτών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στις διαδικασίες για τη διασφάλιση της ποιότητας και την αξιολόγηση.

4. Η ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Στις 19 Σεπτεμβρίου 2003, οι υπουργοί Παιδείας των 40 χωρών που έχουν υπογράψει τη διαδικασία της Μπολόνιας, που συνεδρίασαν στο Βερολίνο και εξέδωσαν δελτίο τύπου ζήτησαν από το ENQA μέσω των μελών του και σε συνεργασία με τα EUA, EURASHE και ESIB, να αναπτύξουν μια κοινή δέσμη προτύπων, διαδικασιών και κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας, να διερευνήσουν τρόπους εξασφάλισης ικανοποιητικής αξιολόγησης από ομότιμους ειδικούς για τους οργανισμούς διασφάλισης της ποιότητας και/ή διαπίστευσης, και να υποβάλουν έκθεση στους υπουργούς μέσω της ομάδας παρακολούθησης το 2005.

Δύο ομάδες εργασίας που οργάνωσε το δίκτυο ENQA εξετάζουν τα διαφορετικά στοιχεία της εντολής: μια ομάδα εργασίας για τα πρότυπα, τις διαδικασίες και τις κατευθυντήριες γραμμές και μια ομάδα εργασίας για τη δημιουργία ενός κατάλληλου συστήματος αξιολόγησης από ομότιμους ειδικούς. Οι εμπειρογνώμονες άντλησαν τα στοιχεία τους από τις υπάρχουσες μελέτες και τις εμπειρίες του δικτύου ENQA και των μελών του, στο πλαίσιο περιφερειακών (βορειοανατολική Ευρώπη) ή ειδικών δικτύων (ευρωπαϊκή κοινοπραξία για τη διαπίστευση). Εξετάζουν τις αξιολογήσεις ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Πανεπιστημίων, την προσέγγιση που βασίζεται στην ικανότητα του σχεδίου Tuning⁹ καθώς και τις εργασίες επαγγελματικών οργανισμών διαπίστευσης που ειδικεύονται σε συγκεκριμένο θέμα. Η εμπειρία σε άλλα μέρη του κόσμου, ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες θα εξεταστεί επίσης.

Το δίκτυο ENQA υποβάλλει εκθέσεις μέσω της ομάδας παρακολούθησης της Μπολόνιας και θα παρουσιάσει μία προτελική έκθεση έως τις αρχές του 2005 πριν από την υπουργική συνεδρίαση στο Μπέργκεν το Μάιο του 2005.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η υλοποίηση της σύστασης του Συμβουλίου του 1998 σημείωσε σημαντική επιτυχία επειδή οι περισσότερες χώρες όντως δημιούργησαν ένα σύστημα διασφάλισης της ποιότητας και η ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της ποιότητας ήταν ιδιαίτερα εντατική. Το έργο για τη διασφάλιση της ποιότητας προφανώς έλαβε ιδιαίτερη ώθηση από την κεντρική σημασία που δόθηκε σε θέματα ποιότητας στη διαδικασία της Μπολόνιας και στη στρατηγική της Λισσαβώνας και έχει αναγνωρισθεί ως ένα ουσιαστικό στοιχείο του αναδυόμενου «Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων».

Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες σε διμερές και περιφερειακό επίπεδο για τη δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης, το οποίο θα διευκόλυνε την αμοιβαία αναγνώριση των συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας και των αξιολογήσεων. Η εντολή που δόθηκε στο δίκτυο ENQA στο Βερολίνο θα μπορούσε να έχει επίσης θετικά αποτελέσματα σε ευρύτερη ευρωπαϊκή κλίμακα.

⁹ Πανεπιστήμιο του Deusto, Μπιλμπάο, Ισπανία (www.relint.deusto.es/TuningProject/index.htm) ή Πανεπιστήμιο του Groningen, Κάτω Χώρες (www.let.rug.nl/TuningProject/index.htm)

Έχει έλθει η στιγμή να ληφθούν αποφασιστικά μέτρα για την επίτευξη αυθεντικής αμοιβαίας αναγνώρισης της διασφάλισης της ποιότητας και των συστημάτων διαπίστευσης και των αξιολογήσεων και να δοθεί η ευκαιρία στη διασφάλιση της ποιότητας να συμβάλλει αποτελεσματικά στον κοινό στόχο να γίνει η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη «ένα παγκόσμιο σημείο αναφοράς για την ποιότητα». Μπορεί και πρέπει να σημειωθεί πρόοδος σε αυτόν τον σημαντικό τομέα.

Παραρτήματα I

1. Δελτίο τύπου του Βερολίνου, απόσπασμα για τη διασφάλιση της ποιότητας
2. Οργανισμοί διασφάλισης της ποιότητας που υπάρχουν ήδη ανά χώρα

«Υλοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης»

Ανακοινωθέν της διάσκεψης των υπουργών που είναι υπεύθυνοι για την τριτοβάθμια

εκπαίδευση στο Βερολίνο στις 19 Σεπτεμβρίου 2003

=Απόσπασμα για τη διασφάλιση της ποιότητας=

Η ποιότητα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αποδειχθεί ότι είναι το επίκεντρο της δημιουργίας του ευρωπαϊκού χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι υπουργοί δεσμεύονται να υποστηρίξουν την περαιτέρω ανάπτυξη της διασφάλισης της ποιότητας σε επίπεδο ιδρύματος, καθώς και σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπογραμμίζουν την ανάγκη να αναπτύξουν κοινά και αμοιβαία κριτήρια και μεθοδολογίες για τη διασφάλιση της ποιότητας.

Υπογραμμίζουν επίσης ότι η κυρίαρχη ευθύνη για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία είναι σύμφωνη με την αρχή της αυτονομίας των ιδρυμάτων, αφορά το κάθε ίδρυμα ξεχωριστά και αυτό αποτελεί τη βάση για το γεγονός ότι το ακαδημαϊκό σύστημα είναι πραγματικά υπόλογο στο πλαίσιο του εθνικού πλαισίου για την ποιότητα.

Συνεπώς συμφωνούν ότι ως το 2005 τα εθνικά συστήματα διασφάλισης της ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνουν:

- Έναν ορισμό των ευθυνών των οικείων οργανισμών και ιδρυμάτων.
- Αξιολόγηση των προγραμμάτων ή των ιδρυμάτων, συμπεριλαμβάνοντας την εσωτερική εκτίμηση, εξωτερική αξιολόγηση, συμμετοχή των φοιτητών και δημοσίευση των αποτελεσμάτων.
- Σύστημα διαπίστευσης, πιστοποίησης ή συγκρίσιμων διαδικασιών.
- Διεθνή συνεργασία, συνεργασία και δικτύωση.

Οι υπουργοί Παιδείας ζητούν από το ENQA μέσω των μελών του και σε συνεργασία με τα EUA, EURASHE και ESIB, να αναπτύξουν μια κοινή δέσμη προτύπων, διαδικασιών και κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας, να διερευνήσουν τρόπους εξασφάλισης ικανοποιητικής αξιολόγησης από ομότιμους ειδικούς για τους οργανισμούς διασφάλισης της ποιότητας και/ή διαπίστευσης, και να υποβάλουν έκθεση στους υπουργούς μέσω της ομάδας παρακολούθησης το 2005.

Οργανισμοί διασφάλισης της ποιότητας που υπάρχουν ήδη ανά χώρα

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Albania	Accreditation Agency of Higher Education, Accreditation Council	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Austria	Fachhochschulrat – www.fhr.ac.at	National, non-university sector	Institutional and programme evaluation, programme accreditation
Austria	Österreichischer Akkreditierungsrat – www.akkreditierungsrat.at	National, private universities	Institutional accreditation, programme accreditation
Belgium (Flanders)	Flemish Inter-university Council – www.vlir.be	Regional, university sector	Programme evaluation
Belgium (Flanders)	Council of Flemish Institutes for Higher Education – www.vlhora.be	Regional, non-university sector	Programme evaluation
Belgium	Conseil des Recteurs (CRef)	University sector	Programme evaluation
Bulgaria	National Evaluation and Accreditation Agency at the Council of Ministers – http://www.neaa.government.bg	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Croatia	National Council for Higher Education	National, university and non-university sectors	Programme evaluation in function of accreditation by ministry
Cyprus	Council of Educational Evaluation - sekap@cytanet.com.cy	National, non-university sector	Programme evaluation, programme accreditation
Czech Republic	Accreditation Commission – www.msmt.cz/DOMEK/default.asp?CAI=2856	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Denmark	Danish Evaluation Institute – www.eva.dk	National, university and non-university sectors	Programme evaluation and accreditation, institutional evaluation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Estonia	Estonian Higher Education Accreditation Centre – www.ekak.archimedes.ee	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Finland	Finnish Higher Education Evaluation Council – www.finheec.fi	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
France	Comité National d'Évaluation – www.cne-evaluation.fr	National, university sector	Institutional evaluation
France	Inspection générale de l'administration de l'éducation nationale et de la recherche (IGAENR) – www.education.gouv.fr	National, university and non-university	Institutional evaluation
Germany	Akkreditierungsrat – www.akkreditierungsrat.de	National, university and non-university sectors	Meta-accreditation
Germany	Zentrale Evaluations- und Akkreditierungsagentur (ZevA) – www.zeva.uni-hannover.de	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Akkreditierungs-, Zertifizierungs- und Qualitätssicherungs-Institut (ACQUIN) - www.acquin.org	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Agentur für Qualitätssicherung durch Akkreditierung von Studiengängen (AQAS) – www.aqas.de	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Akkreditierungsagentur für Studiengänge der Ingenieurwissenschaften, der Informatik, der Naturwissenschaften und der Mathematik (ASIIN) – www.asiin.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Germany	Akkreditierungsagentur für Studiengänge im Bereich Heilpädagogik, Pflege, Gesundheit und Soziale Arbeit (AHPGS) – www.ahpgs.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation
Germany	Stiftung Evaluationsagentur Baden-Württemberg (EVALAG) – www.evalag.de	Regional, university and non-university sectors	Programme evaluation
Germany	Foundation for International Business Administration Accreditation – www.fibaa.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation
Hungary	Hungarian Accreditation Committee (HAC) – www.mab.hu	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Iceland	Division of Evaluation and Supervision – http://mrn.stjr.is	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
Ireland	Higher Education and Training Awards Council (HETAC) www.hetac.ie	National, non-university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Ireland	Higher Education Authority – www.heai.ie	National, university sector	Institutional evaluation, meta-evaluation
Ireland	National Qualification Authority of Ireland – www.nqai.ie	National, non-university sector	Institutional evaluation
Italy	National Committee for the Evaluation of the University System – www.vsu.it	National, university sector	Programme and institutional evaluation, institutional accreditation
Latvia	Higher Education Quality Evaluation Centre - www.aiknc.lv	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Lithuania	Lithuanian Centre for Quality Assessment in Higher Education – www.skvc.lt	National, university and non-university sectors	Programme evaluation and accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Macedonia	Ministry of Education and Science, Accreditation Board	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Netherlands	Inspectorate of Higher Education – www.owinsp.nl	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation, meta-evaluation
Netherlands	Netherlands Quality Agency – www.hbo-raad.nl	National, non-university sector	Programme evaluation
Netherlands	Netherlands Accreditation Organisation – www.nao-ho.nl	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Netherlands	Quality Assurance Netherlands Universities (QANU) – www.qanu.nl	National, university sector	Programme evaluation
Norway	Norwegian Agency for Quality Assurance in Education (NOKUT) – www.nokut.no	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Poland	National General Accreditation Commission – www.men.waw.pl	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Poland	University Accreditation Commission – http://main.amu.edu.pl/~ects/uka/uka.html	National, university sector	Programme accreditation
Poland	Association of Management Education Forum – www.semforum.org.pl	National, private university and non-university sectors, subject-specific	Programme evaluation and accreditation
Portugal	National Council for Evaluation of Higher Education (CNAVES) – www.cnaves.pt	National, university and non-university sectors	Institutional evaluation
Romania	National Council for Academic Assessment and Accreditation – www.cneaa.ro	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Slovakia	Accreditation Commission – www.akredkom.sk	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Slovenia	Council for Higher Education	National, university and non-university sectors	Institutional accreditation
Slovenia	Higher Education Quality Assessment Commission (HEQAC)	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
Spain	National Agency for Quality Assessment and Accreditation (ANECA) – www.aneca.es	National, university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Spain	Agency for Quality Assurance in the Catalan University System – www.agenqua.org	Regional, university sector	Programme and institutional evaluation
Sweden	National Agency for Higher Education – www.hsv.se	National, university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Switzerland	Centre for Accreditation and Quality Assurance of the Swiss Universities (OAQ) – www.oaq.ch	National, university sector	Programme and institutional accreditation
United Kingdom	Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA) – www.qaa.ac.uk	National, university and non university sectors	Programme and institutional evaluation
	European University Association (EUA) – www.eua.be/eua/	University sector	Institutional evaluation